

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

14.3.2024

Tavanomaiset varotoimet yksiköissä

Toimintatapa kaikessa potilashoidossa ja perustana eri varotoimiluokissa käytettäville lisätoimenpiteille. Tavanomaiset varotoimet koskevat myös poliklinikoita, suunhoito-, kuntoutus- ja toimenpideyksiköitä. Tavanomaiset varotoimet ovat pohja kaikkien potilaiden hoidolle sekä yksiköissä tapahtuvien tartuntojen leviämisen ehkäisylle.

Tavanomaisiin varotoimiin kuuluvat oikea käsihygienia, oikea suojainten käyttö, pisto- ja viiltotapaturmien välttäminen, eritetahradesinfektio sekä aseptinen toimintatapa. Myös yskimishygienian huomioiminen on osa tavanomaisia varotoimia.

Käsihygienia

Hyvä käsihygienia on paras yksittäinen keino torjua hoitoon liittyviä infektioita ja mikrobilääkeresistenssin leviämistä. Käsien pesuun ja/tai desinfektioon tulee olla mahdollisuus jokaisessa tilassa, jossa hoidetaan ja tutkitaan potilasta, käsitellään potilaiden eritteitä ja näytteitä tai tehdään potilaille valmistavia toimenpiteitä. Hyvään käsihygieniaan tulee kiinnittää huomiota hoitoyksiköstä riippumatta. Katso lisää ohjeista [Käsihygienia](#) ja [Kirurginen käsidesinfektio](#)

Suojainten oikea käyttö

Suojainten tarkoituksena on suojata potilasta ja työntekijää mikrobikontaminaatiolta. Suojaimet valitaan käyttötarkoituksen mukaan riippuen hoitotilanteesta ja suojaustarpeesta. Suojaimet ovat aina potilas- ja toimenpidekohtaisia, ne riisutaan välittömästi käytön jälkeen ja laitetaan suoraan roskiin. Suojaimia käytetään varotoimiluokan ohjeistuksen mukaisesti. Kädet tulee desinfioida aina ennen suojainten pukemista ja niiden riisumisen jälkeen. Ohjeista Suojainten oikea käyttö Suojakäsineiden käyttöohje ja Suojainten pukeminen ja riisuminen hihallista suojaesiliinaa käytettäessä, löydät lisää tietoa suojaamista sekä niiden käytöstä.

Pisto- ja viiltotapaturmien välttäminen

Pisto- ja viiltotapaturmien ehkäisy on yksi osa tavanomaisia varotoimia. Teräviä välineitä käsitellessä tulee käyttää turvatuotteita aina, kun se on mahdollista. Verta ja sillä tahriintuneita välineitä käsitellään aina suojakäsineet kädessä ikään kuin käsiteltäisiin jotakin taudinaiheuttajamikrobia. Tarkempia ohjeita pisto- ja viiltotapaturmien ehkäisyyn löytyy ohjeesta Pisto- ja viiltotapaturmien välttäminen.

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

14.3.2024

Eritetahradesinfektio

Pinnoille päätyvät eritetahrat tulee poistaa välittömästi, koska erite toimii elatusalustana erilaisille mikrobeille. Eritetahradesinfektion toteuttaminen kuuluu kaikille ammattiryhmille. Yksiköissä tulisi olla koottuna ns. eritetahrapakki, josta löytyy välineet eritetahradesinfektion toteuttamiseen. Ohjeet pakin sisällöstä ja eritetahradesinfektion toteuttamisesta löydät Eritetahradesinfektio-ohjeesta.

Aseptinen toiminta

Aseptisen työjärjestyksen huomioiminen ja toteuttaminen kaikessa potilashoidossa ja tutkimuksissa on edellytyksenä infektioiden torjuntatyön onnistumiselle. Aseptinen työskentely on yksikön koko henkilökunnan vastuulla. Tehtävät suunnitellaan aseptisen työjärjestyksen mukaisesti edeten puhtaasta likaisempaan. Kun poiketaan aseptisestä työjärjestyksestä, huolehditaan käsihygieniasta ja suojainten vaihdosta työvaiheiden välissä. Katso lisää ohjeesta Aseptinen toiminta.

Yskimishygienia

Yskimishygienian opettaminen on tehokkain keino ehkäistä hengitystieinfektioita. Yskimishygienia tulee opettaa hengitystieinfektiota sairastavalle potilaalle tai asukkaalle. Hengitystieinfektiota sairastavaa potilasta hoidetaan pääsääntöisesti pisaravarotoimin, mutta yskimishygienian opastaminen kuuluu tavanomaisiin varotoimiin. Neuvoja potilaan opastamiseksi löytyy ohjeesta Yskimishygienia

Edellytykset tavanomaisten varotoimien toteutumiseksi yksiköissä

Toimiminen yksiköissä tavanomaisten varotoimien mukaan edellyttää, että työntekijällä on koruttomat, kellottomat kädet. Kynnet tulee olla lyhyet ja lakattomat eikä myöskään geeli- tai rakennekynsiä saa olla. Työasun tulee olla puhdas ja lyhythihainen, lääkärintakissa lyhyet hihat tai hihat oltava käärittynä kyynärtaipeeseen saakka. Työntekijä ei ole potilaskontaktissa ns. vilutakki yllään. Mikrokituinen työasu on ominaisuuksiltaan likaa hylkivä. Asianmukainen työasu ehkäisee työntekijää tarttuvilta infektioilta ja suojaa myös potilasta/asukasta mahdolliselta tartunnalta. Tarkemmat tiedot työntekijän työasua ja henkilökohtaista hygieniaa koskien löytyvät ohjeesta: SOTE-henkilöstön työvaatteet sekä suojainten käyttö, infektioiden ja tarttuvien tautien torjunta

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

14.3.2024

Tavanomaisten varotoimien toteuttaminen eri tilanteissa

Yksikössä yhteiskäytössä olevat tarvikkeet

Yhteiskäytössä olevat puhelimet, tietokoneen näppäimistöt ym. tulee puhdistaa pintadesinfektioaineella (esim. pintadesinfektioliinalla) aina työvuoron päätyttyä ja mielellään aina työvuoron alkaessa.

Laitteisiin kuten infuusioautomaattiin tai lääkärinkierrolla mukana olevaan tietokoneeseen kosketetaan ainoastaan desinfioiduin käsin.

Potilaan/asukkaan sijoittaminen

Potilas/asukas sijoitetaan yhden hengen huoneeseen, jos potilaan ympäristö kontaminoituu eritteillä (uloste, virtsa, haavaerite, ihohilse) tai potilas ei kykene noudattamaan annettuja hygieniaohteja. Usean hengen huoneissa potilasvuoteiden tulee olla vähintään yhden metrin etäisyydellä toisistaan. Infektoitumattomat ja infektoituneet potilaat sijoitetaan eri huoneisiin. Tarvittaessa samaa infektiota sairastavat voidaan kohortoida samaan huoneeseen, kts. tarkemmin varotoimikohtaiset ohjeet.

Huoneen varustelu

Potilas/asukashuoneeseen varataan vain hoidossa tarvittavat välineet ja tarvikkeet (n. vrk:n tarve kerrallaan). Hygieniatuotteet esim. voiteet, talkki ja hammastahna ym. ovat kaikki potilaskohtaisia.

Liina-, vuode- ja potilasvaatteiden huolto

Potilas/asukashuoneessa sängyn patja ja tyyny suojataan hygieniasuojalla tai kertakäyttöisellä suojalla, ellei pintamateriaali ole jo puhdistettava. Liina-, vuode- ja potilasvaatteet vaihdetaan aina niiden likaantuessa.

Potilashuoneen ulkopuolella tapahtuvat tutkimukset ja toimenpiteet

Potilaan/asukkaan inkontinenssituotteet ja haavasidokset vaihdetaan tarvittaessa kuiviin ja puhtaisiin ennen kuljettamista tutkimukseen tai toimenpiteeseen. Potilaalle/asukkaalle vaihdetaan puhtaat vaatteet ennen toimenpidettä. Jos potilas kuljetetaan omalla sängyllä, puhdistetaan näkyvästi likaiset sängynlaidat ja tarvittaessa vaihdetaan myös puhtaat vuodevaatteet.

Potilaan kuljettaminen

Potilaan/asukkaan kuljettaja desinfioidu kädet ennen potilaan kuljetusta sekä sen jälkeen kuljetuksen. Pyörätuolin kosketuskohdat ja kuljetusparit desinfioidaan käytön jälkeen pintadesinfektioaineella.

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

14.3.2024

Potilaan ja vierailijoiden ohjaus

Henkilökunta ohjeistaa potilaille/asukkaille ja vierailijoille käsien desinfektion, yskimishygienian sekä suojainten käytön, jos omaiset osallistuvat potilaan hoitoon.

Pyykin käsittely

Puhdasta pyykinä käsitellään aina desinfioiduin käsin. Likapyykkiä käsitellessä käytetään suojakäsineitä ja suojaesiliina ja likapyykki laitetaan suoraan pyykkipussiin. Eritteinen tai märkä pyykin pakataan sulavaan muovipussiin, joka laitetaan kankaiseen pyykkipussiin muun pyykin joukkoon. Huomioi varotoimikohtaiset ohjeet pyykin käsittelyssä. Lisätietoja ohjeesta: Pyykin käsittely, säilytys ja lähettäminen pesulaan

Jätteiden käsittely

Jätteet käsitellään yksikön/organisaation jäteohjeen mukaan, ei välivarastoida vaan viedään heti suurempaan lajitteluun. **Huom.** näkyvästi runsaalla verellä kontaminoitunut jäte pakataan suoraan keltaiseen roskapussiin (tartuntavaarallinen jäte). Vähän verellä kontaminoitunut jäte voidaan pakata tavalliseen roskapussiin.

Näytteenotto ja -käsittely

Kaikkia potilaan/asukkaan näytteitä käsitellään tartuntavaarallisina. Näytteenottaja käyttää aina suojaimia ja huolehtii hyvästä käsihygieniasta. Näytteenottaja poistaa mahdolliset eritetahrat välittömästi näyteputkesta/purkista ja varmistaa että näyteastian kansi on tiiviisti kiinni ennen tarrojen kiinnitystä. Näyteastiat pakataan laboratorion ohjeen mukaan.

Päivittäinen ylläpitosiivous

Päivittäisessä siivouksessa käytetään puhtauspalvelujen ohjeiden mukaisesti heikosti emäksistä yleispuhdistusainetta ja potilaspaikkakohtaisia tasopyyhkeitä. Siivotessa suojakäsineet ovat potilaspaikkakohtaiset, muut suojaimet tavanomaisien varotoimien mukaisesti silloin, kun on vaara veri- tai eritekontaminaatiosta. Katso tarvittaessa lisäohjeita puhtauspalveluiden ohjeista asiakirjahausta.